

V tesni sobici sedim, okoli hiše šumi v lahнем poletnem vetru drevje, cerkva se beli med drevjem, iz doline pod cerkvijo kipe srečni glasovi pastirčkove pesmi. Strmim skozi okno, poslušam. Misli mi romajo dobrih štirideset let nazaj. In mi je, da bi še sam zapel s srečnim pastirčkom, kakor sem pel pred štiridesetimi leti; ali da bi bridko zaplakal: »Mladost, mladost!«

Josip Vandot:

Martinek in jezičnice.

Že trikrat je zaklicala mati s kuhinjskega praga: »Martinek, hoj, Martinek!« — A Martinek se ni oglasil od nikoder. Sam Bog ve, kje tiči ta nepridiprav? Nemara se potepa kje po vasi? Nemara je napravil kaj hudega, pa se zdaj ne upa domov? Mater je razjezilo, pa je stopila še enkrat na prag. — »Martinek, hoj, Martinek!« je zaklicala na ves glas. »Ali me slišiš, Martinek?«

Martinek se ni oglasil. Mati se je že obrnila nevoljna, da odide v kuhinjo. A tedaj so se pripodile izza vogala štiri dekllice. Sosedovi dve sta bili — Nežika in Mimica, pa domači dve — Lenica in Rezika. Prismejale so se izza vogala, pa so vpile vsevprek. Prijele so se matere za predpasnik in so govorile in govorile. Mati jih je poslušala, pa ni vedela, o čem govoré otročaji. Samo to je razumela, da ji pripovedujejo nekaj o Martinku.

»Pa je bil Martinek, pa je bil Martinek!« je drdrala v eni sapi Lenica. A naglo jo je prekinila Nežika in se zasmejala: »He-he, Martinek! Črn je bil...« A Nežika ni utegnila končati. Že je zavreščala Rezika: »Hihi, Martinek! Hi-hi...« A Minica, ki je bila še jako majčkена in je imela na glavi širok slamnik, je kar pocuknila sosedovo mater za predpasnik. Nasmejala se je prisrčno, pa je zajecljala: »Ho, Martinek! S sibo sem ga... Pa je jokcal — ho, Martinek...«

Mati je strmela, pa ni razumela ničesar. Šele po dolgem času se ji je posrečilo, da je pomirila otroke. In tedaj je izvedela vso zgodbo. Ta nepridiprav, ta Martinek! Oblekel se je v dimnikarsko obleko, da bi strašil svoji dve sestrici, pa tudi sosedovi dve jezičnici. Hoj, ves črn je bil, kakor parkelj, da bi se ga človek res ustrašil. A jezičnice se ga niso bale. Grdo so ga ozmerjale, da le kaj! — »S sibo sem ga, s sibo,« je govorila Minica. »Sk! — je leklo, pa Martinek je skokcal... Ho, Martinek...«

Še dolgo so klepetale jezičnice. Mati jih je poslušala, pa je bila nevoljna. Ker Martinka še ni bilo od nikoder, je poslala male jezičnice na vrt, da ga poiščejo. A tisti večer je sedel Martinek daleč gori ob

potoku in se je umival. A naj je zdihoval in tarnal, kolikor je hotel — črni madeži vendarle niso izginili z rok in obraza. — »Ovbe!« je zastokal Martinek, ker ga je že kar žgalo po obrazu. »Ne spravim madežev z obraza. Prav res, da jih ne spravim... Pa bo spet pela šilba doma, ovbe, tako čudno bo pelal!«

Ves obupan se je vsedel Martinek na trato in si je podprl glavo z rokami. Oči so mu postale solzne, in smilil se je sam sebi. — O, te jezičnice, ki mu ne dajo nikoli miru! Vedno ga dražijo in se mu posmehujejo in se norčujejo. O, to je jezilo Martinka. Kar nos je privzdignil in se je namrdnil. Z roko je zažugal sitnim jezičnicam, pa jo je odkuril, daleč proč od jezičnic jo je odkuril. Seveda, ni mu bilo prav, da se mu posmehujejo. Kar grizlo ga je, pa si ni znal pomagati. Že je mislil, da bi se napotil na gore. Na bele snežnike bi šel in poprosil divjega moža, naj gre z njim na vas in vzame jezičnice s sabo za deset dni, da jih pouči, kako je prav in kako ni prav. Prav res bi bil šel Martinek na bele gore k divjemu možu, da se ni domislil nekaj pametnejšega.

Martinek je kar poskočil in se je postavil na glavo, ko se je domislil tistega pametnejšega. Stekel je na vso sapo onkraj vasi, kjer je stala dimnikarjeva hiša. V vežo je pridiral in je vprašal po Mihecu. Mihec pa je bil dimnikarjev vajenec. Dobro ga je poznal Martinek. Črno obleko je imel in je bil po obrazu ves zamazan, ko je šel z mojstrom preko vasi. Našel ga je Martinek; na dvorišču ga je našel, ko se je ravno umival.

Martinek je stopil k njemu. »Ti Mihec,« ga je nagovoril. »Lepo črno obleko imaš kakor parkelj, ki nas straši pozimi zvečer... Hej, posodi mi tisto obleko! Rečem ti, Mihec, daj, posodi mi jo samo za pol ure! Dvajsetico imam doma, pa ti jo bom dal, če mi posodiš obleko samo za pol ure. Rabim jo, ker bi rad ugnal v kozji rog jezičnice... Daj, Mihec! Lepo te prosim, daj!«

Mihec je pomišljal, pa ni hotel. A Martinek je prosil lepo in mu je potožil vso svojo žalost, ki jo mora pretrpeti zaradi tistih štirih jezičnic. Pa se je Mihec konečno omečil. Povedel je Martinka v majhno sobico. Oblekel ga je tam v črno dimnikarsko obleko. Pomazal ga je po obrazu in mu je stisnil v roko omelo. Martinek se je ogledoval od vseh strani in se je muzal neprenehoma. O, to bo ostrašil jezičnice, da bo joj! Kar jokale bodo in se ne bodo nič več obregovale nad njim. Lepo tiho bodo, pa se ga ne bodo upale več dražiti.

»Dvajsetico ti dam še danes,« je rekel Martinek. »Čez pol ure se vrnem, pa ti prinesem dvajsetico.« — A Mihec je zamahnil z roko. »Kaj tisto!« je rekel. »Veš, samo da uženeš tiste jezičnice, pa bo dobro. Beži, Martinek! Kaj bi govoril o dvajsetici!«

In Martinek je tekkel med vrtovi proti domači hiši. Vedel je, da so jezičnice zdaj na dvoru in se igrajo skrivalnice. Kar poskakoval je med potom in se je smejal v pest. Vihtel je črno omelo in klical neprenehoma: »Hej! Hej!« — Kar planil je na dvorišče in se je ustavil sredi njega. nedaleč od jezičnic. Globoko je zasopel. Zamahnil je z omelom in zavpil

s tako groznim glasom, da se je sam prestrašil. Zagledale so ga deklice in so obstale vsled strahu kakor okamenele. Niti zakričati niso upale, kaj šele zbežati! Preplašene so gledale črnega možica, ki je stisnil omelo pod pazduho in je vtaknil roke v žep. Vzravnal se je in stopil na prste, da bi izgledal še večji. In izpregovoril je z zamolklim glasom, da se je skoraj samega sebe ustrašil: »Jaz sem divji mož. Na belih gorah sem doma. Pa je prišel Martinec in me zaprosil, naj grem z njim. Jezičnici sta njegovi sestrici, pa tudi sosedovi dve sta jezičnici. Vedno ga dražite in zasmehujete... O, le počakajte! Zdaj vas vzamem s sabo, in joj bo vam! O, le počakajte!«

A Martinec ni utegnil končati. Kajti kar naenkrat je zavpila mala Minica. Stala je malo odzadaj, pa je gledala neprenehoma na črnega možica. In Minica se je kar zasmejala. Zgrabila je majhen bič in je stekla k črnemu možicu. Ošinila ga je prav dobro in zaklicala: »Martinec je... Kal pogledjte! Martinec je — hi-hi-hi...«

In jezičnice so pogledale bolj natanko, pa so tudi one spoznale, da jih straši le Martinec. Završčale so na ves glas, pa se niso bale Martinka, ki je otepal na vso moč z omelom okrog sebe. O, Martinec je videl, da ne opravi nič. Še enkrat je zamahnil z omelom, potem se pa spustil v tek. Naravnost do Miha je tekel in je molčal, samo molčal, pa najsi ga je Mihec še tako izpraševal in se mu smejal. Martinec je kar molčal in se je naglo preoblekel. Pa je hitel nato k potoku in se umil, kolikor se je dalo. Žalosten se je vsedel potem na trato in je premišljeval žalostne reči. O jezičnicah je premišljeval, ki mu ne dajo nikoli miru in se mu samo posmehujejo. O, Martinec je bil resnično žalosten. Kar glavo si je podpiral z rokami in zdihoval. Pa je premišljeval in je že hotel vstati in iti na bele gore po divjega moža. A zmajal je z glavo in premišljeval spet... Naposled mu je šinila v glavo dobra misel, in Martinec je kar poskočil od samega veselja. »Hej!« je zavriskal in stekel proti domu. »Tako napravim, oj, tako storim. Hej!«

In Martinek je pritekkel na dvorišče, kjer so se še vedno igrale jezičnice. Zagledale so ga jezičnice, pa so ga kar naenkrat obstopile. Začele so se norčevati in ga dražiti. A Martinek se ni jezil, pa tudi zbežal ni. Smejal se je na ves glas in se tolkel po kolenih. »Jezičnice, hej, jezičnice!« se je smejal in rogal Martinek. »Ali vas ni sram, da ste take jezičnice?«

Deklice so ga gledale vse osuple. Namrdnile so se in so šle strani od njega. Pričele so se spet igrati, a ni jim šlo. Martinek jih je gledal in se jim muzal venomer. — »Pridi, Martinek, pa se igray tudi ti!« so ga naprosile naposled jezičnice. No, Martinek se ni obotavljal. Šel se je igrat in se je muzal neprenehoma, ker se mu je zdelo, da je vendarle ugnal jezičnice v kozji rog.

In res — od tistega dne je imel Martinek mir. V najlepši slogi je živel s sestricama, pa tudi s sosedovima dvema. Le tuptam so ga pričele dražiti in se mu posmehovati. A Martinek se ni jezil nikoli več. Samo smejal se jim je, ej, samo smejal. In nazadnje so se smejali vsi — jezičnice in Martinek — in so bili dobre volje...

J. E. Bogomil:

Samá doma.

se je šlo na polje ali v gozd. Prazne kleti so sprejemale zadnji letni blagoslov: krompir, korenje, repo, zelje, peso in take reči. Prazne njive so pa hrepenele po novi setvi, zakaj v sramoto bi jim bilo, ko bi nanje ne bila stopila več neutrudna kmetova noga, ko bi jih opustil ali pa, da bi na njih poganjal le plevel.

Tudi gozd je ponujal kmetu svoje suho listje za steljo, za mehko in suho posteljo ljubi živinici.

Zato veste, zakaj ni bilo nikogar doma: vse je šlo, ali na polje ali pa v gozd. Le stari dedki in stare mamice pa nekaj najbolj zelenega drobža je ostalo doma. Pa tudi ti niso bili čisto brez dela.

Rebernikova dva sta bila že — na primer — taka dva: stari oče in pa Jožek. Dela nista imela nič presilnega. Pazila sta, če bi kdo kaj prinesel, in pa, da ni kdo kaj odnesel. Kuretina je pa tudi zahtevala pažnje in piče, in vrabec na mizi je sitnaril, da je bil za sitnosti eden več. Gospa mati njegova je namreč poleti gnezdila v luknji Rebernikove hruške, zato se je štel tudi on z brati vred med domačine.

Takole pod večer pa se je pokazalo na Rebernikovem dvorišču dvoje praset. Čez dan sta bila bolj v svinjaku, pod noč sta pa želela malo izprehoda. S potom, če jima ni bilo kje kaj všeč, sta tudi kaj popravila in prerila. Tudi zdravila sta se tuintam s kakim požirkom črne vrtno prsti. Dobro jima je delo: to sta naznanjala z glasnim cmakanjem.

Tako je bilo pri Reberniku vse v redu.